

Кур'ят П.П.

аспірант,

Київський національний університет будівництва і архітектури

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ПРОЕКТУВАННЯ ЖИТЛА СЕРЕДНЬОЇ ПОВЕРХОВОСТІ В УКРАЇНІ

Будівництво та проектування житла безумовно займає найширшу нішу галузі. В умовах розширення сучасного міста, наявної економічної та соціально-демографічної ситуації, в залежності від рівня виробничих та технологічних можливостей і стану будівельної галузі в цілому, до житла в окремі періоди розвитку України, як за радянських часів, так і за часів незалежності й до сьогодні, пред'являються різні вимоги. Зокрема, це необхідний рівень комфорту, естетичної привабливості, доступності, швидкості зведення та інші. Український ринок нерухомості за останні десятиліття невпинно стикається з проблемами недостатніх обсягів житлового будівництва, рівнем його споживчих та технічних якостей, необхідністю оновлення і реконструкції житлового фонду, балансуванням вартості нового будівництва і, як наслідок, кінцевої вартості для споживача.

Для визначення кінцевих факторів, що впливають на формування житлової забудови, проведено аналіз практики будівництва і проектування житла середньої поверховості на території України.

Хронологічно розвиток умовно поділено на шість етапів, починаючи з повоєнного періоду масовості та індустріалізації забудови і до житлових комплексів, що будуються в теперішній час (див. рис. 1).

Рис. 1. Етапи розвитку вітчизняного житлового будівництва

I період (середина 1950-х – початок 1960-х) характеризується впровадженням в будівництво типових серій житлових будинків, спочатку 5, далі – 9 поверхів. Це проекти для масової забудови з малометражними квартирами, основною ціллю яких було швидке зведення для розселення людей, згідно жорсткої політики тогочасної держави щодо максимального забезпечення населення житлом. Виконання таких умов стало можливим завдяки індустріалізації будівельного виробництва, типізації елементів. При цьому зовсім не враховувались проблеми якості і комфорту житла чи орієнтованість його на сімейне використання.

Конструктивна схема будинків того часу – з поперечними несучими стінами (серії 464, 468) або з поздовжніми несучими стінами (серія 438). За архітектурно-планувальним рішенням проекти є дуже обмеженими. Серед основних недоліків – квартири малої площі, відсутність зонування,

використання таких проектних рішень, як прохідні кімнати, кухні площею менше 6 м², суміщені санвузли.

II період (друга пол. 1960-х – початок 1970-х років) – коригування вищезгаданих типових проектів, розробка серій з покращеним плануванням квартир, ущільненням забудови за рахунок підвищення висоти будинків до 12 і 16 поверхів. Основну роль в цьому відіграє використання поздовжньо-поперечної конструктивної схеми, пальових фундаментів, технологій наміву територій, будівництво на заплавах ґрунтах, вміле використання природного рельєфу і доцільне використання матеріалів. В цей період втілюються проекти великопанельних будинків, орієнтовані на типові елементи, що випускались на домобудівних комбінатах для минулих серій, розширення їх номенклатури. Розвивається система організації обслуговування.

Таке стрімке підвищення темпів і обсягів стало можливим завдяки вдосконаленню матеріально-технічної бази (зокрема, розвиток ДБК), аналізу і вдосконаленню методик типового проектування, з'ясуванню шляхів подальшого розвитку від конкретного комплексу до міста в цілому, а також повним фінансуванням з боку держави [1, с. 24-36].

III період (1970 – початок 1980-х) – на основі технічних досягнень і нових методичних розробок розширюється номенклатура, орієнтована на блок секцій, різні за складом та, відповідно, орієнтацією, з'являється можливість блокування секцій між собою, що дає більше формотворчих можливостей. Розробляються типові серії будинків 134, 96, 87, КТ висотою 9, 12, 16 поверхів.

Покращується планування квартир (зокрема, збільшується площа житлових приміщень), поліпшуються умови комфорту (з'являються приміщення загального використання в перших поверхах будинків, розвивається інфраструктура), підвищується виразність та пластичність забудови.

IV період (1980-ті – середина 1990-х років). Житлове будівництво середньої поверховості відходить на другий план, хоча типові проекти ще 1960х продовжують будуватися, але вже переважно в малих та середніх містах, поселеннях міського типу. Водночас з ними та на їх основі, розробляються індивідуальні проекти житлових 5-поверхових будинків і масивів, що будуються переважно з використанням місцевих природних матеріалів, які за можливості комбінуються з типовими виробами домобудівельних комбінатів (наприклад, житлові будинки по вул. Урицького в Черкасах, вул. 150-річчя курорту в Трускавці, вул. Мечникова в Дніпропетровську) [2, с. 42-51].

Продовжується модернізація типових серій і розробка нових – серій Т, КТ, АПВС.

V період (середина 1990-х – кінець 2010-х). Відбувається перехід від крупнопанельного і збірно-каркасного будівництва до втілення змішаних систем, переважно з використанням моноліту. Типове проектування практично не розвивається. В наслідок соціально-політичних змін, що відбуваються в державі, виразною стає соціальна класовість. Це відображається в типологічних змінах – житло тепер проектується як соціальне, доступне і комерційне. Знижується іноваційна активність – поодинокі теоретичні, методичні чи практичні розробки не витримують конкуренції, потребують значних

довгострокових капіталовкладень або не можуть бути втілені через відсутність технічної бази. Зростає інтерес до реконструкції і збереженню існуючого житлового фонду, який вже не відповідає сучасним вимогам, являючись спадщиною минулого устрою.

В той же час, більше уваги приділяється комфорту та естетичній виразності новобудов, перевага віддається рішенням комплексної забудови з урахуванням інфраструктури та обслуговування.

Житло середньої поверховості в цей час практично не будується. Зростає актуальність садибної забудови, або, в умовах крупних міст (зокрема, Києва), – будівництво висотних житлових будинків і комплексів [3, с. 34-36].

В VI період, починаючи з 2010-х ситуація лишається сталою, але прослідковуються нові тенденції в формуванні комплексної забудови саме середньої поверховості. Такі новобудови розміщуються переважно в периферійній зоні міста, на його межах та за ними, в зручній доступності. За даними державної служби статистики, наприклад, по Києву та області кількість прийнятих в експлуатацію житлових об'єктів нового будівництва середньої поверховості на перше півріччя нинішнього року складає приблизно третину [4, с. 11]. Розглянувши мапу новобудов сьогоденного Києва та прилеглих територій [5], можна зробити висновок, що актуальність такої забудови обумовлена, переважно дефіцитом земельних ресурсів в межах міста, нижчою кінцевою вартістю житла для споживача (отже, більшим попитом), а також частковою монополією ведучих забудовників на будівництво безпосередньо всередині міста.

До особливостей сучасних середньоповерхових комплексів слід віднести зниження площі квартир, проектування смарт-квартир або квартир-студій, підвищення архітектурної виразності, синтез житла з інфраструктурою. Конструктивно переважає каркас (збірний або монолітний) з цегляним заповненням стін. Також в будівництві прослідковується зацікавленість в використанні нових прогресивних вітчизняних або зарубіжних технологій будівельного виробництва, втілення іноваційних та енергоефективних рішень.

Розуміння передумов формування житлової забудови середньої поверховості дає змогу подальшого визначення факторів, що на неї впливають, аналізу та вдосконалення сучасних методик проектування.

Список використаних джерел:

1. Новосад І.Г. Принципи реконструкції типових житлових будинків (1970-1980 років): дис. ... канд. архітектури: 18.00.02 / Новосад Ірина Геннадіївна; наук. кер. Бачинська Л.Г. – Київ, 2016. – 214 с.
2. Проценко Б.Ф., Съедин А.В. Архитектурное творчество и стандартизация. – Киев: Будівельник, 1989. – 104 с.: ил.
3. Слепцов О.С. Архитектура цивільних будівель на основі відкритих збірних конструктивних систем: дис. ... д-ра архітектури: 18.00.02 / Слепцов О.С.; Київ. нац. ун-т буд-ва і арх-ри. – Київ: [б.в.], 1999. – 494 с.
4. Статистичний бюлетень «Прийняття в експлуатацію об'єктів соціальної сфери, виробничих потужностей та житла в Україні за січень-червень 2016 року» – К: Державна служба статистики України, 2016.

5. Карта новостроек Киев [Електронний ресурс]: [Веб-сайт] – Режим доступу: <http://zabudovnyk.com.ua/ru/complexes/map/region/kyiv> – (дата звернення 24.10.2016) – Назва з екрана.

Скопцова О.М.

*кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри,
Київський національний університет культури і мистецтв*

АСПЕКТНИЙ АНАЛІЗ НАРОДНОГО ГУРТОВОГО СПІВУ

Автентичний гуртовий спів вперше привертає увагу українських етнографів, фольклористів на межі XIX-XX століть. Вони прагнуть науково визначити гуртовий спів в його тісних зв'язках із суспільно-господарськими формами, родинно-побутовими звичаями, співочими традиціями, яким притаманні регіональна та локальна специфіка. Особливо показовими є праці фундаторів української фольклористики – В. Гошовського, К. Квітки, Ф. Колесси, С. Людкевича, Ю. Роздольського [3].

Ф. Колесса зокрема відзначає наявність спільних ознак у західному та східному «музичних діалектах», на основі яких формується національний пісенно-виконавський стиль [4; 5].

Сучасна фольклористична думка розширює проблематику, досліджує й узагальнює різні історико-теоретичні аспекти, осмислює поняття співочого гурту, гуртового співу, співочої традиції тощо.

Науковий аналіз матеріалів фольклорних експедицій дозволив визначити типологічні ознаки народного гуртового співу: імпровізаційність виконання, тісно пов'язана з локальною пісенною лексикою; багатоманітність видів та форм гуртового розспіву; наявність місцевих варіантів розспіву багатоголосної пісні [2].

У сучасній фольклористиці загальноприйнятою є класифікація народних співочих гуртів на: жіночі та дівочі; чоловічі та парубочі; змішані. Характеризуючи гуртовий спів, К. Квітка виділяє унісонну та багатоголосну форми [2].

Регіональна специфіка гуртового співу є результатом багатовікової етнокультурної селекції на теренах України і трансформації культурних традицій інших етносів. Дослідник лемківського фольклору О. Торонський підкреслює вагому роль природного середовища у формуванні особливого емоційного тону та своєрідної виконавської манери у співаків різних місцевостей. Важливим аспектом у розкритті регіональної специфіки гуртового співу є розуміння його тісних зв'язків з особливостями діалектів української мови [7].

Класифікація гуртового співу, запропонована А. Іваницьким, ґрунтується також на регіональному принципі як засадничому:

- карпатський регіон (гуцульський та закарпатський стилі);
- галицький (Львівщина, частина Івано-Франківщини);